

գոնուլմաքը իշխան Բոմա իւն միւղա-
քէրաթա կիրիշիւմսին թէքիթ իթ-
տիւնը, վէ բրէնս տը Պիզմարդ անդէ-
րէ շու վէճն իւն ճէվապ վէրտի :

“ Եւ ետդըն վազըթլարտա թէ-
էսիս վէ ումուսն իւն օրուան դա-
թօլիգ քիլիսասը ագայիտի ճէտիտէ-
սինէ պաղըրըսա, պէն զանն իտէ-
րիւ քի պիւր հիւքիւմէթի ճիւմանիյէ
պիւր տէրէճէյէտէք քէնտի հազվըն-
տան վազ կէչմէտիքճէ, Բաբա հազ-
րէթլէրի իւն ահտնամէյէ կիրիշմէզ,
պու մաստէ իսէ Ալմանեա տէվլէթի
թարափընտան ապա գապուլ օրուա-
մազ . . . :

“ Բրուսիս գրալը հազրէթլէրին
թահթը թէպայէթլինտէ պուրուան
պաղըրէ հապիյն, գալմանիյն ճիւմա-
նիյէտէն պաղըրըրըն քէնտի հազլա-
րընտա մէրի իւլ իճրա թուլուլաւազ
օրուադուստ պէյան իթմէքտէ տիւ-
լէր : Խմտի պիւլիք ճէմիյն թէտապիւրի
իւթիւմալ իտէրէք գուվլէյի հիւքիւմ-
րանիյէյի պիւթիւմալ սազլաւալըրը :
Հիւքիւմէթին միւսթէսնայիյէթի օլ-
մայըզ, ումուսն իշխան տաթի պիւր տիւ-
ր վէ էօյլէ գալմաճաք տըր : Հէր քիւմ քի
քէնտի պուրուստուղու մէմէքթիւն
գանուլարըն քէնտի իշխան մէրի
իւլ իճրա թուլուլաւազ, գանուստան
խաթիւմ վէ գանուստա իթմաթիւրը սա-
յըլըր :

“ Իշթէ 1872 մայիս 12 տէ իյրաւ
օրուան պու լափըլարտան, Բոմանըն
ագայիտի ճէտիտէսի մէյտանտա օլ-
տուղճա, Բաբա հազրէթլէրի իւն Բը-
րուսիս տէվլէթի պէյնիտէ հիւսնիւ
իւթիւմալ հասըլ օլմազ օլտուղու թէ-
պէյիւն իթմիւլ տիւր :

(Յէվաթի)

(Թուրնալ տը Բոման թէրէիւն)

Մահը հալին 24 թարիխիւն վէ
Պապը Այի վէ էրմէնի գաթօլիք մէ-
սէյէսի տէրնամէսիյէ նէշը իյլէտիւն-
միւ պէնտին մէալի միւնտէրիւմաթը
Հաստէնթլէրին առէմի խօշնուտիյէ-
թինէ մուճիպ օլմուշ տուր : Զաթէն
պուրուս պէյլէ օլաճաղըն պիւր պիւ-

լիւթիւք, ֆազաթ պուրուսն իւն պէ-
րապէր մուլաթիւթիւթիւթ թարափըն-
տան ազլ ու պասիւրէթի մուլաթիւթը
ճէվապալը վէրլիւճէյի տաթի մէ-
մուլ իտէրէք : Թահքիւսմիւր սէրլէ-
րին վէ մէալըրը թապիլլէրին իւթի-
մալի իւթիւթըրըրընտան պէյնէ կէչմէթ
իտի : Վէ լաքին իշ պու մէմուլ իթմէ-
տիլիւթիւ շէյլէրի մահը հալին 28 թա-
րիլիւն թապ ու նէշը օրուան թուր-
նալ տը Զարմա զաղթթաթընտա վ իւ-
ղասըյա միւսթի պիւր պէնտուէ օղու-
տուգ, վէ թէէսիւթի իտէրիւք քի մու-
լաթիւթիւթը քէնտի իւթիւթի ալէնէն
պիւլտիւթիւթը օլտուղուստան լափըլը
տաթի մէրդ ումուսն մէսէյէթի միւլիւ-
միւլէ նէ միւնտաթէթի օլտուղուստ
հիւքիւմ իթմէյէ միւքթիտիւր օլմա-
մըշը տըր : Հէր նէ տաթի օլսա, մէզ-
քիւր պէնտ հազրէթլէր հալէ մու-
լապըր օլմայըզ, միւնտէրիւմաթը ի-
սէ պաղա պաղա վազըթլարտա,
պիւր գալ պիւր գալ տէֆա թէքէր-
րիւր օրուանտէ իւլ իսպաթ վէ
ճէվապալարտան իսպաթի տիւր, վէ տէ-
յէպիլլիւթը քի սահիպ իւլ իմիւր զաթ
պիւրիւմ կէչնտէ նէշը իթմիւթիւթը պէն-
տի օղուստը տըր, չիւնքիւն անըն ա-
սըլ վէ թէմաթէն մէալիւն վազըթ օլ-
մապըրը պիւրաթ քէնտի ետաղըրըլա-
րընտան թէպէյիւն իթմիւլ տիւր :

Պիւր, մէմալիքի Օսմանիյէնի գա-
լիտէյի քիւլիյէսինի քէնտիւթիւթէ
սաս իթթիլիսալ իթմիւլ իտիւք, մու-
լաթիւթիւթը պու մաստէյի քէնտիւթէն
սարֆը նազար իյլէմիւլ տիւր :

Պիւր, Զարդաւա միւթմէքթիւն միւ-
լէթլէրին հուգուր ու իւթիւթաթը
նըն տէվլէթի Ալիյէ ինտիտէ միւսա-
վաթ ինդըն օլտուղուստ, վէ անդը-
տէն պիւրիւթի հուգուր ու իւթիւթա-
զաթը զապալ օրուստուղուստան միւ-
քիւթըրըրըրըրըր իտէճէյի պիւլ-
տիւրիւթ իտիւք, մուլաթիւթիւթը իսէ,
պու պապաթ քէնտիւթէն սիւքիւթ իթ-
միւլ տիւր :

Պիւր, հէր միւլթ քէնտի իտարէ-
սինի վէ ինթիլապաթըրըն տէրպէթ-
ճէ իճրա իթմէյէ հազրէր վէ իւթիւթա-
զը օլտուղուստ իսպաթ իթմիւլ իտիւք,
մուլաթիւթիւթը իսէ պու մաստէյի

պիւլթիւն պիւլթիւնէ ունուլմուլաւաթ :
Պիւր, միւլթի շարդիւթիւթ միւլա-
պէհէթիւնի թապաթի իթմէք իշխան,
Բուհանի վէ ճիւմանի հալլէրտէ եէկ-
տիլէրինէ օլսն միւլապէհէթլէրինի
պէյան իթմիւլ իտիւք, մուլաթիւթիւթը
իսէ պու իտուստա քէնտի էֆքեւ-
րըն ապա սարֆ իթմէթիւթ տիւր :

Պիւր, նէ հազրէր 1860 տան 1866
յա տէկին Զարդաւա գաթօլիք մէզ-
հէպիւնէ մուլաթիւթը սուրէթտէ մէրի
իւլ իճրա թուլուլաւազ գալմանիյն վէ
նըղաւաթըն, 1867 տէ կիւյա գաթօ-
լիքիւթէ մուլաթիւթը ապա օլտուղուստ
թէպաթի օլտուղուստ սիւլալ իթմիւլ
իտիւք, մուլաթիւթիւթը իսէ, պու սի-
վաթէ ապա ճէվապ վէրմէթիւթ տիւր :

Պիւր, Մարմիլիւթ, Գիլտանիլիւթ,
Մէքթիլիւթ վէ Մուրիտիլիւթ քէնտի
հուգուր ու իւթիւթաթը իտիւթիւթ գա-
թօլիք սպըրըրըրըրըր հալտէ, էրմէ-
նիլիւթիւթ նէ սէպէպէ սպըրըրըրըրըր
լարըն սիւլալ իթմիւլ իտիւք, մուլա-
թիւթիւթը իսէ պուրուսն իյլաւաթըրը
վէրմէթիւթ տիւր :

Պիւր, գաթօլիք հիւքիւմէթլէրին
պիւլէ ճիւմանի նըղաւաթ վէ գանու-
լարըն թէպաթի իտէմէյէն կոնդալ
վէ աթօրօլարըն, պիւր Միւսիլման
տէվլէթիւթէ գանուս վէ նըղաւաթ մա-
զալմաւա աղը վէ թաղաթիւթ օլմազ
օլտուղուստ պիւլտիւթիւթ իտիւք, մու-
լաթիւթիւթը իսէ իշ պու միւլաթիւթը
հալ ու թէպիլիւթ իթմէք իւղըն պիւր
թաթիւթիւթ վէրմէթիւթ տիւր :

Պիւր, մէզհէպ սէրպէթիլիւթիւթ նէ
տէմէք օլտուղուստ, վէ իտարէ իւթ
ինթիլապ սէրպէթիլիւթիւթ, մէզհէպ
սէրպէթիլիւթիւթ իւթ պիւր միւնտաթէթի
պուրուստուղուստ իսպաթ իթմիւլ ի-
տիւք, մուլաթիւթիւթը իսէ քէնտի պիւլ-
տիլիւթիւթ շաղմալ, էֆիլէր շու տէ-
տիլիւթիւթ պիւր գալմալըր վէրէրէք
րէտա իթմէթիւթ տիւր :

Պիւր, լաթիւթ գաթօլիքիւթիւթ պու-
լուստուղու հալ իւթիւթ իտիւք, մու-
լաթիւթիւթը իւթիւթ իւթիւթիւթիւթ լա-
թիւթ քիլիսաթընտա տաթիլ օլաթիլիւթ,
քէնտի աղըրըրըրըրըր նալիւթ, վէ մէզ-
հէպիւթիւթիւթ սէրպէթիւթ իճրաթընա
տաթի գաթըր օլաճաղըրըրըր պիւլ-

տիւրիւթ իտիւք, մուլաթիւթիւթը իսէ,
պու նոթթալը շիւպհէսիւթ օղուստըրը
օլմալը, չիւնքիւթ թապաթիւթ իթմալի
թաղըրը, էալսաթ րէթիլլէրի օլսն
Հաստէնթլէրի թաթ օլմուշ մազա-
մընտա կէթաթիւթիւթ տիւր :

Պիւր վիւղէրա վէ վիւղէրաթըն թա-
էվլէրիւթիւթ պէրու պու մէսէթիւթէն
տօլալը հէմէքթիւթ պուրուստաթըրը
ըրըն հիւքեյէ իթմիւլ իտիւք, մուլա-
թիւթիւթը իսէ պու օլսն իշլէրին Մահ-
մուտ վէ Սէրիլիւթ Բաշալարըն ետըր-
մաթընտան իլէրու կէպիւթ օլտուղուստ
իտաւա էթմիւլ տիւր :

Վէրաւալը, էկէր պէնտիւթիւթիւթ էն
լաղըրը իտուստաթըրընա մուլաթիւթիւթ
միւլ թաթաթընտան ճէվապ վէրիւթէ-
տիլիւթիւթ կէթաթիւթէ իշխան, թէքթիւթ
միւնտէրիւթիւթ պիւրէր պիւրէր սպ-
ապ, նիհայէթիւթի կէթիւթիւթէյէճէ-
յիւթիւթէն, պիւր աղ տա-պիւթէ վէրիւթ-
լէն ճէվապալարըն պիւր գալմալըր թէճ-
րիւթէ մազաթընտա կէթաթիւթ կէպիւթ-
րէրէք, տէքթիւթիւթիւթ աղնայալըմ :

Մուլաթիւթիւթը, էկէր քիւրիւթիւթ-
րին ետնի Սիւմաթ Զաթաթալըրը
իւթ իլիլիւթ Բաթիւթիլիւթիւթ պիւրիւթ-
տիլիւթէ, այրը այրը գալմաթիւթ վէ
նըղաւաթ ուստիլիւթիւթ տաթի ֆէսթ օ-
լուստուղուստ պիւլտիւթիւթէք, նախա-
գալիւթը գէմանընտա մէրի իւլ իճրա
թուլուլաւազ գանուս վէ նըղաւաթըրը
պիւլ ճիւմէք էրմէնի գաթօլիք միւլթ-
թի թաթաթընտան եինէ մէրի իւլ
իճրա թուլուլաւազ օլտուղուստ պիւլտիւթիւթ
ֆազաթ պիւր քիւրիւթիւթ էֆիլէր շըղա-
մաթը քէնտիւթէն քիւրիւթ օլսն պիւր
քիւրիւթիւթ նըղաւաթը իւղէրիւթէ, ա-
սարըր աթիւթըն ուստի ճէտիւթիւթ
ղէրիւթէ, գանուս ու ապաթիւթիւթ ա-
ստիլիւթէ, պիւրիւթիւթ իւղէրիւթէ, վէ հա-
սըր տահիւթ պիւր մաստէյի չիւպհէթիւթ
պիւր մաստէ իւղէրիւթէ նուֆուր վէ
ուլաթիլիւթիւթ օլտուղուստ ապա միւ-
լաթա իթմէք :

Պիւրպէն պէյլ, նախաթալըրըն-
դաթիւթըն մէրի իւլ իճրա թուլուլա-
ւաթընտա պէյան իտիւք, հալ պու քիւ
1853 սեպտեմբըր 3 տէքի իսմիւթ նի-
դաթիւթիւթիւթ իսպիւթեան գէրապալ-
ժաւ մարիթէթիլիւթ միւլթիւթ թաթա-

ԲԱՐԻՍ

ՊԱԹԱԳՀԱՆԵԼԵՐԻ

(1466 ընճը նումէրօտան պաղիյէ .)

6.

Արիւնճիւթիւթ պիւր մահալ :

Եթուրմուշ պիւր Եթուրմուշ մէն-
գիլիսանէյէ միւլաթիւթիւթ թաթիւթ ետ-
թաղա պիւր սասթ էֆիլէր նալի օլմայը
լապալ իյլէտիլի կիպի, պիւրիւթ տէլի-
գանըր տաթի քէնտի նիյէթիւթէ գա-
լի օլուպ, պիւր ան էֆիլէր էօլմէյի վէ
տէրուսի գապիւթիւթաւա րահաթճա
եաթմայըր աղըր իտիւք իտիւք : Ֆազաթ
րէթիւթիւթի ֆէվգէլաթէ հարէքթիւթի,
հէր տայիւթ քէնտի թապաթիւթուստ
պիւր մանիլի աղիւթ օլտուրուստ : Վէ
պուրուսն էֆիլէր կէչնէ ֆապիւթ սոն
քէթիւթիլիւթի իշլաթիւթէ էֆիլէր թա-
ճիւպաթէ գալըպ, սոթրա իսթմէյէ-
րէք կիւրիւթիւթէ պալաթը : Հէյ-
պէթիլի առէմ տաթի տէլիւթիւթըն
քէնտիւթէ ճէվապ վէրմէթիւթի կէթ-
րէրէք թէքթիւթիւթիւթ :

— Խաթըրմա պիւր շէյ կէլտի,
պաղըրտը :

— Զանթմ պու սաթաճ իսթթըրը-
նա նէ գաթար շէյլէր կէլիլի :

— Սայիւր կիւնլէր տահա չօղ կէ-
լի իտի :

— Եիւպհէսիւթ հազրէրըրտա լա-
յըրը օլմայը :

— Եալըրը պէնթիւթ իշխան տէլիւթ,
սիլիւթ իշխան տաթի լապըրը տըր :

— Նաթըլ, պէնթիւթ իշխան տէ մի
լապըրը տըր :

— Էֆիլէթ, վէ հէմնաթըր քի պէն
շու սոն թապաթիւթուստ թէմէյի օլ-
մուշ իտիւթ, սիլիւթ տաթի թէմէյի օ-
լաճաղըրըրըր մէմուլ իտիւթիւթ :

— Սէյլէյիւթ պաղալըր շու թա-
պաթիւթիւթուստ նէ օլտուղուստ :
Պուրուսն իւղէրիւթէ տէլիւթիւթըն
րէթիւթի :

— Պու սաթաճ գալմաթը իթ-
տիլիւթ մի, տէյու սիւլալ էթտի :

— Տէլիւթիւթ պիւրտէն պիւրէ տիլթ-
րէտի, վէ պուրուստիւթ իթթընտան :

— Միւլաթ, պու կիպի պիւր սի-
լալի . . . տէտի :

— Սէյլէյիւթ ա ճանթմ, գահվալ-
թը իթթիլիւթ մի :

— Խապըր իթմէթիւթ :
— Պիւրիւթ օլուս քի, շու սէրպէթիւթ :

իլիւթիւթ շալմանը թահթիւթ տիւր . . . :
Զաթէն պիւր աղ էֆիլէր նէ տէրէճէ
զարուրէթ վէ սէֆաթըր հալիւթաթ
պուրուստուղուստ աղըրըրըր իլէ
իգրար իթմիւլ օլտուղուստըրընտան,
պիւլթապի գահվալթըր իթմէթիւթ օլ-
տուղուստըր տէրք ու ֆէհմ իթ-
մէքտէ իտիւթ :

— Ֆազաթ միւսիւ . . .

— Մուս օլուս վէ պէնթիւթ տիլիւթիւթ
պէն էյի պիւլթիւթիւթ, սիլիւթ պէնթիւթ
կիպի աճըրըր : Խմտի սիլիւթ պիւր ա-
լա գահվալթըր իթթիւթիւթիւթ . . .
իլթիւթ պու տուր պէնթիւթ թապաթիւթ-
րուս : Պաղալըր պուրուս նէ տէյէ-
ճէքսիւթի :

— Նէ տէյէճէյիւթ, էքիւթիւթ տաթի
էթիւթէք օլտուր տան սոթրա, պու կի-
պի զիլաթէ շէյլէր միւրաճաթ իթ-
մէյէ նէ հաճէթ վալ :

— Պիւրիւթ զմիւրիւթ, էֆիլիւթ Բօ-
մալըրար քէնտի քէնտիլիւթիւթ էթ-
տիւրաթիւթիւթի սոթրա նէ տէրէճէ
ղէվը ու սէֆա իլէ մէյուլ օլտուրար
իտի : Պուրուս Եթիւթիւթիւթ էֆիլէր ԸԼԸ-
ճաղ պիւր պանթաթա գան պաթըրը-
լար, ճէնաղէթիւթիւթ նէֆիւթ գոթըրը
իլէ պահալըրըրըր, վէ սոն տաթիւթէ-
լիւթ էանաթընտա թաթիւթ մուլիւթ
սէտալիւթիւթի աղըր ԸԸԸ իթթիւթիւթի

իտի : Խմտի պիւր տաթի օլ էսիլ Բօ-
մալըրար թարիլիւթ սիւլիւթ իտէ-
լիւթ : Գարընըրըրըրըր լէզիւթ թապաթիւթ
վէ ալա շաթաթեա շարաթըրըր իլէ
տօլտուրուս, մէսրուրէն տուլթիւթու-
ղա հաղըր վէ նաղըր օլալըր, պու
թէքթիւթիւթ գապուլ իտէթիւթիւթիւթ :

— Էֆիլէթ, գապուլ իտէրիւթ :

— Աֆէրիւթ էօյլէ իսէ, պէնթիւթ իս-
թթիւթիւթ տաթի պու տուր, պաղը-
նը պիւր քէրէ սուֆրա պալընա կէ-
չէրէք նէ տէրէճէ շաղաթըրըր, սա-
ֆի շաթաթ իլէրիւթ, վէ իլթիւթալ տըր
գաթաթըրըրըր տաթի տիւմանթաթա-
ճաղ տըր, ֆազաթ նէ զիլաթըր վալ :
Էֆէր տուլթ Էանաթընտա պիւրիւթ
րիւթիւթ կէթաթիւթ իսէք եէկալիլիւթիւթ
միլթիւթ սոն պաղ մէսաթիւթ տուրա-
ճաղ Էէրտէ, պէչ պաղ տուրուրուր
օլմալըր : . . . Հայտէ Էօյլէ իսէ տէ-
լիւթանըր վաղըր Ֆէվթ իթմէքսիլիւթ
գաղըր պիւրիւթ :

— Միւսիւ զանթըրտա թաթաթ իթ-
մէք իշխան, Էիւրիլիւթիւթիւթ օլտուրուր
տէլիւթ մի, տէտի տէլիւթանըր կիւ-
լիւթիւթէ իլէ :

— Խապըր լապըր, Էօյլէսի տէլիւթ . . .
պիւր Զան Զէլիլիւթիւթ ետաթըրըր
քէթըրիւթիւթէ գաթար կիլթիւթիւթէ
իլ, չիւնքիւթ օլալա կիւթիւթիւթիւթ ճիւթ :

